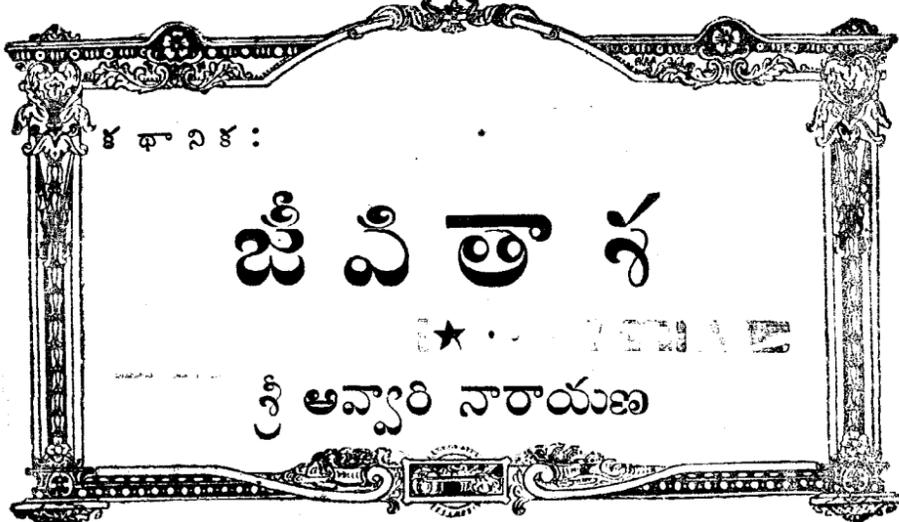

అది నమూనా ఏకాదశిపండుగ. మేము మా పూరికి పోవ బహు శక్తి కలిగింది. మాది పట్టణ వాసము. ఆ పట్టణము మునిసిపాలిటీకి చెందినది. అక్కడ రేవెనింగు కట్టుదిశలో నున్నది. కేటుదగ్గర కావలివాండ్లుండరు. ఊరిలోనికి పోవు బహులనుకాని, బండ్లనుకాని ఆపి వానిలోనే మేన బియ్యము మొదలగు ఆహారపదార్థాలు తీసికొనిపోవుదురా యని కావలివాండ్లు తనిఖీ చేయుదురు. మేమెక్కిన మోటారు కేటుదగ్గర ఆపబడినది. కావలివాండ్లలో నొకడు మోటారు కేటుదగ్గర చూచుచుండ, ఒక పల్లె ముసలియొక మోటారును సంచితాకట్టి నెత్తిన బెట్టుకొని ఒక వెదురు ఉయ్యాల భుజముపై వేసుకొని కేటు దగ్గర పోవుచుండ, కావలివాండ్లలో మరియొక డామెను పట్టుకొనుట గాంచితిమి.

“దయచేసి నన్ను విడువుము. నా బిడ్డ యుండు పల్లె చాల దూరమున్నది. నే నక్కడికి పోవలె”నని ముసలిది బ్రతిమాలుకొనుచుండ “నీ యిష్టమున్నట్టికి పోవచ్చును. కాని! నీ మూటలో నే నున్నది మాకు చూపవలెను. ఇక్కడకువచ్చి మూట విప్ప”మని కావలివాడు గద్దించిపలికెను. “ఆ! మూటలో ఏమీ లేదు. ఉయ్యాలపై కప్పుటకు చినిగిన బట్టలును, పిల్ల వానికి ఒక సీసా చమురును, మిరియాల డబ్బీ యును, కొంచము బియ్యమున్నది. నేను ప్రొద్దున గ్రయాణ మయినాను. సాయంత్రము లోపల ఆ పిల్ల యుండుపల్లె చేరవలెను. ఆ పిల్ల కాస్తువేళకు ఆత్రంగా పోవలెను. కనుక నన్ను విడిచిపెట్టు”మని ముసలిది యడుగ “ఆ! ఏమీ! బియ్యమా! ఇక్కడ రేవెనింగ్, గవర్న మెంట్లు లేదనుకొన్నావేమో? మొదట మూట విప్ప”మని కావలివాడు గద్దించుచు నెత్తిపై నున్న మూటను క్రిందికిలాగి, మూట విప్పి బియ్యము పట్టుకొనెను.

ముసలియొక మోటారుదగ్గర వానిచేతులు పట్టుకొని బ్రతిమాలుచు బియ్యము యిచ్చమని వేడుకొనెను. వానికిచ్చుట కామెదగ్గర దమ్మిడి యును లేదు. ఆమె కన్నీటిదార, హృదయా వేదన వాని హృదయమును కలగింప వాయెను. ఆ మూటలో నామె పోలినున్న ఒక దగ్గరకు పిలుచుకొని పోబడెను. మరుసటి దిన మామె మాజిస్ట్రేట్ ఎదుట నిల బెట్టబడెను. కావలివా డొక సాక్షిని యుంచెను. “నీమీ దొక నేరమున్నది. నీవు రేవెనింగ్ యుండు పట్టణములోనికి బియ్యము కొని తెచ్చినావు. అది రేవెనింగ్ కు వ్యతిరేకము. కనుక నీకు 121 సెక్ 3 ప్రకారము శిక్ష యివ్వ బడును” అని మాజిస్ట్రేట్ తీర్పు చెప్పగా విని “ఏమీ! శిక్ష! నేనేమి చేసినాను? దొంగతనము చేసినానా? లేక ఎవరినైన చంపినానా? నా స్వంత బియ్యము నా బిడ్డకు తీసికొని పోకూడదా? మా యూరిలో యింటింటికి బిక్షమెత్తి, నా బిడ్డ కాస్తువిన తర్వాత ఒక వారమైన అన్నము వండిపెట్ట వలెనని తీసుక పోతున్నాను. ఆమె రాని సరిగాని, గంజిగాని క్రొక్కాడదు. నా కొడుకు కల్లత్రాగి, అప్పుచేసి యున్న భూమంతయు అమ్మినాడు. నా బిడ్డకిచ్చిన రెండు ఎకరములకూడ అమ్మినాడు. నన్ను వెడల గొట్టినాడు. నేను వాని యింటిలోనికి పోయిన చంపునేమో యని వెఱచి, బిక్షమెత్తు కొని, బజారులలోనె బ్రతుకుచున్నాను. నా బిడ్డ కొన్ని దినములలో కాస్తు కాబోతుందియని, నన్ను చూడ యిష్టమున్నదనియ నాకొక చాకలిది చెప్పెను. ఆమెకు సహాయపడువా రెవరును లేరు. కాస్తు సమయమునకు నే నక్కడ పోవలెను. ఈ ఉయ్యాల, బట్టలు, పిల్లవానికి చమురును కొంటిని. ఇవ్వడైనను పోసిండు. ఆమె నా రాకకై వేచియుండును; అని ముసలిది తన విషయము చెప్పకొనగా “ఇక చాలనీ యిచ్చినేక పురాణము. నీ కెవరయిన ప్రతివాది వున్నాడా?” యని మాజిస్ట్రేట్ అడిగెను. “ప్రతివాడి... నాకా... బిక్ష క తెను... నిజము చెప్పకున్నా! ఎవరు వసారు? నా కెవరు తెలుసు?... లేదండీ, నాకు దేవుడే సాక్షి.” అని యామె పలక “ఊ... సర... దేవుడు వచ్చి నన్ను నీ బిడ్డదగ్గరకు తీసుక పోతాడు” అని మాజిస్ట్రేట్ నిందించెను.

(డి. శ్రీనివాస అయ్యంగార్ వ్రాసిన ‘ఎకాడెన్ ఆఫ్ జస్టిస్’ కు అనువాదము.)

అర్థ గంటయినది. మాజిస్ట్రేట్ తన తీర్పును చదువుచు “నీవు రూల్సుకు వ్యతిరేకముగ నడచి నావు గనుక నాలుగు నెలలు శిక్ష విధించ బడినది. బియ్యము సర్కారు స్వాధీనము చేయ బడును” అని చెప్పి యామెను జైలున పెట్టించెను. ఆమె కేమియు త్రోవలేదు. తా నొకటి తలచిన దైవ మొకటి తలచెను. తా నా రాత్రి దినము నొంది నిద్రించుచు కలలు గనుచుండెను. “ఏ మమ్మా, నేలమీద పిల్లవాణ్ణి పండబెట్టి నావు? ఇవిగో ఉయ్యాల, బట్టలు, పిల్లవాణ్ణి దానిలో పండ బెట్టు. నే నూపుతా” ననుచుకలలో—

ఏడువాకు, ఏడువాకు ఎట్టి అబ్బాయి ఏడిస్తే నీ కళ్ళు నీరు కారు ఏడిస్తే నీ నెత్త వ్యతిరేకంబారు ఏడవారు నాయన్న! నా ముద్దుబాల!

అనుచు కలలో బిడ్డగా పొడ సా గె ను. అంతలో జైలు కావలివాడు తలుపు తీసెను. అవి యినుపతలుపులు; కనుక ఎక్కడ శబ్దము చేసెను. ఆ శబ్దమున కామె లేచి, తాను నిద్రలో నేమోమా కలవరించుకొంటున్నానని నివ్వెఱ పడెను. ఆ పిమ్మట నిద్ర రాలేదు. తెల్లవారు వరకు దుఃఖ మినుపడింప కన్నీరుమున్నీరుగా గార్చుచుండెను. రేవెనింగ్ కావలివాని మాజిస్ట్రేటును తిట్టకొనుచుండెను. నాలుగు నెలలు ఎప్పుడు గడచునా యని చింతించుచు దినములు, వారములు లెక్కించుచుండెను. మేనెలలో నొకదినమున విడుదల చేయుదురని ఆమెకు తెలిపిరి. జైలులో తన కిచ్చుచుండెను బియ్యములో సగము వండుకొనితినుచు, తక్కిన బియ్యము బట్టలలో దాచిపెట్టుకొనుచుండెను. ఆఖరుదినమున ఆమెను విడుదలచేసిరి. గుప్తంగా బియ్యము దాచుకొని ఆమె జైలునుండి బయటికి వచ్చెను.

ఆ దినము రాత్రి తాను కావలివాండ్లను తప్పించుకొనెను. రాత్రియనక, పాము పురు గనక తడబడ నడచి తనకూతురు గ్రామము చేరు కొనెను. గ్రామమంతయు నిద్రావస్థలో నుండెను. తన్నాహ్వనించువా రెవరును లేరు. చంద్రుడు తేజము గ ప్రకాశించుచుండెను. సంతోష ముహూర్తిన హృదయముతో నామె తన బిడ్డయిల్లును వెదకుచు దాపునకు పోయెను. తలుపు తెఱచు మని రెండుసార్లు బిగ్గరగా తలుపును తట్టెను. ఎవరో నా నిద్రను భంగము చేయుచున్నారని అఱచుచు, వాకిలి తెఱచి, “బిక్షముపెట్టుట కిప్పుడు సమయమా? పొమ్మా వల” యని కుతుక చీల్చుక తన అల్లుడు గద్దించి పలికెను. “కాదు కొడుకా! నేను నీ యత్నము. నీ భార్యతల్లిని, బిక్షకత్తెనుగాను. నీ భార్యకాస్తు నకు వచ్చితిని. కాని వేళకు రాలేకపోతిని. నేను మాగ్గువధ్యమున నాలుగు నెలలు నిర్బంధింపబడి తిని. నావీద కోపపడకు. నా బిడ్డను, నీ బిడ్డను చూడవలె నని నాకు చాల ఆతురత యున్నది. నన్ను యింటిలోనికి రాని”మృని వేడుకొనెను. “చావుపో! వారిని చూచుటకు ముందు నీవు వచ్చిపోతావు చూడు. నా యింటిలో అడుగు పెట్టితే చంపుతా నని నీకు చెప్పి యుండలేదా? ఈ స్థలమునుండి దాటిపో” యని యతడు కోసించుచు పలికెను.

“హా! మమా! నేను నీ యత్నము కాదా! నాకుమాడెను నీ కియ్యలేదా! నీకు నే నేమి తప్ప చేసితిని. ఏ వస్తువు నిన్నుడుగను. నా బిడ్డ నైన చూడనిమ్ము. నేను తెచ్చిన ఉయ్యాల, బట్టలు, చమురు, బియ్యము వారి కిమ్ము. రేపు

ప్రొద్దుననే నీ యిల్లువిడిచి పోదును. నన్ను వారి నొక్కసారి యెన చూడనిమ్ము. నీకు పుణ్యము కలుగును.” అని ఏడ్వ సాగెను.

“నీ కూతురా! ఇక్కడ లేదు. లెంకాయ చెట్ల తోపులో తన బిడ్డతో కూడ కూడియున్నది. నీ వక్కడికి పోయి, బిడ్డదగ్గరనే ఎక్కువ కాల ముండు”మని తలుపుమాసి పండుకొనెను.

ఆమె తన యల్లుని నిర్ణయకు బాష్పములు విడచుచు, కరములు జోడించి, దేవుని యిల్లు ప్రార్థించెను. “ఓ! దైవమా! దయాద్రౌ హృదయా! నా అవివేకము వలనను, మార్మ త్వము వలనను నీవన్న తెలియక నిందించితిని. నా స్వాధీనముతో నన్ను దూషించితిని. నన్ను తుమింపుము. పాప హరణా! నా యల్లునిలో నెటువంటి మార్మ కలగ జేసితివి? నన్ను చంప దలచిన నా యల్లుడు నా బిడ్డ దగ్గరకుపోవ నాన తిచ్చినాడు. నా దుఃఖము లంతమున చేరినవి. నా బిడ్డదగ్గర చేరుదును. శిశువును ఉయ్యాలలో నూపుమా పాటపాడి ఓ దార్చుదును. ఒక్క తుణమైన నా బిడ్డను విడనాడెను. నన్నీ ప్రితికి తీసుక రావడమునకు మాజిస్ట్రేట్, కావలి వాండ్లై కారణము. ఈ దుఃఖాభిలో మునిగి నిన్నెంతో దూషించితిని. తుమింపుము.”

ఆమె లెంకాయ చెట్ల తోపునైపునకు నడచి తోపులో దూరెను. తోపువంతయు గాఢాంధకారముతో నుండెను. “బిడ్డా... బిడ్డా...” యని పిలిచెను. ఆ తోట కావలి వాడు ఆమె ధ్వని విని బయటికి వచ్చి “ఎవరు నీవు? ఎక్కడెందులకు పోవు చున్నా”వని యడిగెను. “నా బిడ్డ యీ వనములో నున్నదని నా యల్లుడు చెప్పగా, నామెను కలగు కొనుటకు వచ్చితిని. వారు గుడిసెలో లేరా” యని యడిగెను. “ఏమీ! నీ కూతురా! నీ కూతురా! ఇక్కడున్నాదని నీ యల్లుడు చెప్పెనా? అవును... ఉన్నాది... యా గోరిలో!” యని యా కావలివాడు బదులు చెప్పెను. ఆ మాట వినగానే “ఏరీ... ఏరీ... చూపించు... నాకు.

ఈ దుఃఖము నే నావజాల!” యని ఏడ్వ సాగెను. “అక్కడొక పెద్ద మట్టివృక్షము కలదు. దాని చుట్టును కంచె కలదు. ఆ కంచె అడుగున ఒక తిప్ప కలదు. ఆ తిప్పలో నున్నారు. నీ వక్కడ పోయి వారితో పాటు ఎక్కువ కాలము జీవింప వచ్చును.” అని చెప్పగా విని ఆమె “వారి కొక్క గుడిసెయైన లేదా? వారెట్లు బ్రతుకుచున్నారు. ఆమె అన్నపెట్టు వండ గలదు. ఉయ్యాల ఎక్కడ కట్టును. నాకు దృష్టి తక్కువ. కనుక వారిని చూడలేకున్నాను. దయచేసి వారెంతదూర మున్నారో చెప్పము” అని మరల యడిగెను.

నిరాశ హృదయురాలై ఆమె మట్టివృక్షము కడకు పోయెను. తిప్పను కనుగొనెను. “బిడ్డా... బిడ్డా...” యని పిలిచెను. కాని బదులు రాలేదు. ఆమె తిప్పవంతయు వెదకెను. చుట్టు ప్రక్కల చూచెను. ఆ కాశమునైపు నిరీక్షించెను. కాని ఎవరును కానుపించలేదు. శోకముతో దద్దరింపబడిన హృదయముతో నామె కన్నీరు గార్చుచు “నా బిడ్డ యొక్కడ?... నా బిడ్డ యొక్కడ?” యని కావలివానిని మరల యడిగెను. “నీవు నిలబడియున్న తిప్పక్రిందనే మూడు అడుగులలోపల నీ బిడ్డయు, పసిపాపయు కలరు. ఆమె భూగర్భములో నున్నది. ఎందుకు బయట వెదకుచున్నావు?” అని చెప్పచు కావలి వాడు నవ్వెను. ఆ మాటలు వినగానే ఆమె

గుండె రుల్లునునెను. శోక గాఢాంధకారమున నామె కేమియు దిక్కుతోచలేదు. కాళ్ళు చేతులు నిట్టనిలవున నిలిచిపోయెను. తాను కైలలో నున్నప్పుడు వచ్చిన కల నిజమును కొనెను. “ఓ దయాద్రౌహృదయా! నా బిడ్డదగ్గర నన్ను చేర్చుము. నీ నీక బ్రతుకజాలను” అని తిప్పపై బడి దీనవాక్యములు వినునట్లు గట్టిగా మొఱపెట్టుకొనెను.

గోరుచుట్టుపై రోకలిపొట్టుట్లు ఆరాత్రియే ఘోరముగా వర్షము కురియ నారంభించెను. అటు వంటి వాన వారెన్నడను చూచియుండలేదు. మెరుపులును, మేఘగర్జనలును జనులను కంపింప జేసెను. పెక్కువృక్షములు నేల కూలబడి త్రోవ కడముగ నుండెను. ప్రొద్దుననే పల్లెవారు లెంకాయ వనములోనికి పనిచేయుటకు వెలిరి.

వారిొక వింత దృశ్యమును చూచిరి. మట్టిచెట్టు వేళ్లతోపాటు కూలబడియుండెను. దాని ప్రక్కనే తిప్పమీద ముసలియొక మె పడి యుండెను. ఆమె దేహమంతయు చితికిల కాబడియుండెను. ఉయ్యాల, బట్టలు, చమురు సీసా ఆమెచుట్టును పడియుండెను. పల్లెవారు ఆమెను గుర్తించి, దుఃఖించి, పరితాపము నొందుచు కన్నీరు విడచిరి. “పాపము! ఇది యీమె విధి. పరమాత్ముడు ఆమెమీద దయ దలచినాడు. ఆమెను ఆమె బిడ్డదగ్గరకే చేర్చినాడు. జీవమున్నప్పుడు ఒకరి నొకరు చూడకున్నను, మృత్యువులో నిద్దఱు ఏకమైనారు. ఇది దేవునికరుణ. ఇంక మన మేమియు సంతాపము పొంద నవసరములేదు. అదంతయు దేవునికే వదలివేసితిమి” అని పల్లెవారి పూజారి దీవించెను.

బట్టలు, ఉయ్యాల, చమురుసీసాతో సహా వారామెను తనబిడ్డ గోరి ప్రక్కనే పూడ్చి పెట్టిరి. పల్లెవారు తమ పనులకు వెళ్లిపోయిరి.

సాయంత్రము కాబోయెను. ఒక యువకు డామె గోరివైపు చూచుచు కదలక మెదలక నిలబడెను. తనను తాను నిందించు కొనుచు “నేనే ఆమెను పరిహాసము చేసితిని. ఓ దేవా! తుమింపుము. నేనే హంతకుడను. కలినాత్మ్యుడను దయజూపుము. వారికి జూపిన గతియే నాకును చూపుము” అని క్రిందబడెను.

యుద్ధానికి పూర్వపు దరలకన్న తక్కువ

స్విస్ మేడ్. సరిగా లెంచుము. క్రతీది 8 ఏళ్లు గ్యారంటి. రాళ్లు అమర్చబడినది. గుండ్రం లేక చతురంక్రమియంకేసు రు. 20/8
 .. .. మేలిరకం రు. 25/-
 బిల్లపదపు ఆకారం క్రమియంకేసు రు. 30/-
 .. .. మేలిరకం రు. 38/-
 రోల్లగోల్డ్ (10 వంఱ గ్యారంటి) రు. 55/-
 రెక్టాంగ్యులర్. టాను, వంపుగలది బ్రైట్ క్రమియంకేసు రు. 42/-
 రోల్లగోల్డ్ (10 వంఱ గ్యారంటి) రు. 60/-
 15 రాళ్లు రోల్లగోల్డ్ రు. 80/-
 అలారం లైంపీసు
 దర రు. 18/-, రు. 22/- మేలిరకం రు. 25/-
 బిగ్ బెస్ రు. 45/- పోస్టేజి అదనము

H. DAVID & CO.,
Post Box No. 11424, CALCUTTA.

నెరసిన వెంట్రుకల డెషరము

రంగు పూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేద చికిత్స. తెల్లని, రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో, దమ్ము వాసము చేయబడును. తెలుపు కొంచమైయుండిన రూ 2.8-0; మధ్యరకమైయుండిన రూ 3.8-0; పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0.
 గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు డెషరము.

Bharat Kalyan Aushadhalaya,
No. 18, P. O. Katri Sarai, (Gaya)